

Regnbågsfamiljer

Erkännande skapar trygghet

I vårt land finns tusentals regnbågsfamiljer som liksom andra barnfamiljer är i behov av samhällets stöd. Argumenten mot alternativ till kärnfamiljen haltar och barnens rättigheter förbises i debatten, anser **Anne Sundell**.

I vårt land har ett lagförslag framförts som berättigar samboende av samma kön till adoption av partners barn. Oftast väcker detta ämne debatt där argument om barnets rättigheter till en far och mor ganska skarpt förs fram. De sexuella minoriteterna anklagas för själviskhet, eller för att inte se till barnets bästa. Dessutom har en liten men högljudd religiös grupp valt att med bibeln i högsta hugg kritisera de sexuella minoriteterna i deras kamp för rättigheter i decennier. Men för att övergå till fakta, hur mycket vet vi om regnbågsfamiljer idag?

Familjen idag

Alla barn som föds har en förälder av vardera könet, biologiskt sett. Vem som egentligen borde vara barnets juridiska förälder varierar däremot. Hur aktivt barnets biologiska pappa eller mamma deltar i barnets liv är tyvärr inte barnets eget val. Det är upp till de vuxna. Upp till de vuxna är också de andra komponenterna som räknas tillhöra ansvaret för barn.

Kärnfamiljen är inte längre en självklarhet. I Finland finns tusentals regnbågsfamiljer – familjer som inte följer det traditionella familjemönstret mamma-pappa-barn. Till en regnbågsfamilj kan höra föräldrar av samma kön, transsexuella föräldrar och interkönade föräldrar, för att nämna några exempel.

Det finns idag valmöjligheter ifråga om hur man skaffar barn. Regnbågsfamiljer kan uppstå med två mammor som väljer att inseminera sig med en känd eller

okänd donator, med två pappor, med två mammor och pappor. Även ensamstående kvinnor har möjlighet till inseminering.

Erkännande ger stöd

Man kan även anta att mörkertalet för regnbågsfamiljer är stort p.g.a. samhällets ännu något ifrågasättande syn mot och glömska kring denna typ av familjer. Detta kan tydligt ses i blanketter angående familjeliv för t.ex. dagvård, skola och instanser i samhället där mamma-pappa-barnmodellen ännu är den oftast använda.

Ett erkännande och uppmärksammande av dessa hjälper och stöder barnen samt ger dem möjligheten till igenkännande i den familjekonstellation de växer upp i. Det torde vara av vikt att minnas att det rör sig om tusentals familjer som

I ett heterosexuellt förhållande ses barn som en självklarhet och lämpligheten som förälder (även icke biologisk) ifrågasätts inte på samma sätt. Ibland ger kritiska insändare en känsla av att en regnbågsfamilj tar barn och isolerar dem från yttrevärlden. Att växa upp i en familj med t.ex. två mammor betyder inte automatiskt en avsaknad av manliga identifieringsobjekt. Man glömmer att regnbågsfamiljen är en del av en släkt där parterna har föräldrar, syskon, fastrar och kusiner som är delaktiga i barnets liv. Homosexualiteten nedärvs inte från släktled till släktled.

Adoption – dubbelt utanförskap?

Adopterades argument mot regnbågsfamiljen handlar ibland om att inte ut-

FAKTA: VÅRDADSHAVARE / JURIDISK FÖRÄLDER

I nuläge kan i Finland par som registrerat sitt partnerskap ha gemensam vårdnad om barnen. Vårdnad innebär juridiskt ansvar för barnet, men är inte detsamma som juridiskt föräldraskap, och upphör då barnet fyller 18 år. Andra skillnader berör bland annat arvsfrågor, underhåll, medborgarskap och namn.

Källa: Seta rf / www.seta.fi

tuell känsla av utanförskap vilket inte har något med biologisk härkomst att göra. Enligt (*Cusinatio, M. 1998 i L'abate, L*) är den viktigaste egenskapen hos föräldrar vid uppfostran en stödjande och varm inställning gentemot barnet.

Barnets rätt till information

I regnbågsfamiljen kommer detta tema antagligen att tas upp i ett tidigt skede. Det är inte lika enkelt att undanhålla att ett lesbiskt par fått assisterad befruktning som det är att ett heterosexuellt par fått det. Diskussionen om intern adoption av partners barn handlar därför främst om barnets rätt till sin hemmiljö och arv, samt rätten till erkännande av den andra vuxna som förälder i denna juridiska roll oberoende av biologiska band. Här spelar inga tragiska bakgrundsfaktorer in. Adoptionen är snarare en juridisk möjlighet för barnet och föräldern.

I dagens lagstiftning har barnet rätt att få uppgifter om den andra biologiska föräldern vid 18 års ålder. Jag anser dock att det skulle vara viktigt att barnet i ett tidigare skede skulle ha rätt till mer information om donatorn ifall det finns intresse från barnets sida.

Barnen får inte välja sina föräldrar, men om de har tur får de föräldrar som valt dem.

Anne Sundell
är sjuksköterska och politisk magister
s.anne54@gmail.com

”Många studier visar att barn till homosexuella kan jämföras med barn till heterosexuella. De största hoten mot denna utveckling är samhällets normativitet och homofobi.”

FAKTA: ADOPTION

Adoption innebär att erkännas som ett barns juridiska förälder. I Finland tillåts för närvarande endast gifta par och ensamstående att adoptera. Samkönade par har därför inte adoptionsrätt, oavsett om de registrerat sitt parförhållande. En arbetsgrupp tillsatt av Justitieministeriet har förberett ett lagändringsförslag av partnerskapslagen som skulle tillåta adoption inom familjen i registrerade partnerskap, det vill säga i fall där ena föräldern är biologisk förälder till barnet. Bland annat Belgien, Spanien, Sverige och Norge tillåter extern adoption för såväl homo- som heteropar.

Källa: Seta rf / www.seta.fi

liksom andra barnfamiljer är i behov av stöd, av sociala nätverk och samarbete med dagvården, hälsovården och skolan.

Barnets rätt till vad?

Ett argument mot samkönade par som föräldrar är att barn behöver en mamma och pappa. Men här iaktar man inte barnets rätt till sitt hem, sin uppväxtmiljö (oberoende av vilka som här ingår) eller sin egendom. Många studier visar att barn till homosexuella, med hänseende till den psykosociala utvecklingen, kan jämföras med barn till heterosexuella. De största hoten mot denna utveckling är samhällets normativitet och homofobi (*Zanghellini, A. 2007, Malmquist, A. 2007, Tasker, F. 2005, Patterson J. 1996, Allen, KR. 1995*).

sätta barnen för att vara mer annorlunda än som man som adopterad redan kan uppleva sig. Som adopterad kan jag inte riktigt omfatta denna åsikt.

Hos många adopterade finns mer eller mindre tragiska händelser i bakgrunden vilka lett till en adoption. Själva adoptionen är en lång och komplicerad process där föräldrarnas lämplighet som vårdnadshavare noggrant undersöks. En eventuell känsla av utanförskap skapas inte automatiskt. Här igen ligger ansvaret för barnets utveckling på föräldrarna. De skall berätta för barnet om dess bakgrund, som tyvärr inte alla gör, och stöda barnet i frågor som syftar på dess bakgrund. Det är adoptivföräldrarna som i första hand lär barnet hantera en even-